

Boden-ANAN

medlemsblad för

Boden
Överluleå
ForskarFörening

Nr 4

Årgång 19

Oktober 2010

Årets julklapp!

Boden

Från Station till Garnison

Kvarteren längs Kungsgatan och Drottninggatan

*anteckningar kring 1904 års stadsplan
och 1909 års triangelnätning*

*Boden Överluleå ForskarFörening BÖFF
Studieförbundet Vuxenskolan
Bodens kommun*

Passa på att köpa boken "Boden, Från Station till Garnison." Den är i storlek 25 x 18 cm och på 248 sidor. Pris 200:- plus porto (vikt 750 g).

Boken finns nu till försäljning på Råbäcksgården! Den kommer också att säljas på medlemsmötet den 14 november och när vi har "Öppet hus" på Råbäcksgården den 11 och 12 december kl 11.00 - 16.00. Då kommer vi även att bjuda på glögg och pepparkakor! Välkomna!

Innehåll

- s.2 Föreningsinformation
Ordförande har ordet
- s.3 Medlemsmöte, Konstförsäljning, Återställare, Alice Karlsson 90 år, Skördefesten
- s.4 Varför krig igen?
- s.8 Knut Wallström
- s.9 Släktforscardagarna i Örebro
- s.11 Förslagen mattjuv fick galgen
- s.12 Mejerskans anor
- s.13 Antavla för Jenny Elisabet Lundman
Ewa Sandberg
- s.14 Kyrkogårdsvandring
- s.15 Riksstämman 2010
- s.16 Förbundspristagare, Rötterbokhandeln
- s.17 Fantasifullt om Bredåker, Mammas mjukkaka
- s.18 Nytt i hyllan, Besöksstatistik, Nya CD-skivor till salu, Kartor på Internet
- s.19 Nya medlemmar, Adressändringar, Grattis, Tack

GOD JUL!

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

*medlem i Sveriges Släktforskarförbund

Föreningens adress: Boden Överluleå ForskarFörening Idrottsgatan 2 D, 961 64 BODEN

Plusgiro: 1 57 58 - 6

Tel till forskarrummet i Råbäcksgården: 0921 - 504 13, e-post: boff.boden@spray.se

Ordförande	Björn Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: bjorn.fredriksson@egonet.se			
Sekreterare	Eivor Lind	Björknäsvägen 1 A	961 64	Boden	tel 0921 - 550 28
Kassör	Anne-Britt Brunnström	Salladsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 723 28
Ledamot	Lars Berg	Kusön 228	961 98	Boden	tel 0921 - 501 39
Ledamot	Rolf Stenlund	Drottninggatan 34 B	961 76	Boden	tel 0921 - 526 75
Styrelsesuppleanter	Berthill Munkestam	Rubinvägen 16	961 46	Boden	tel 0921 - 654 45
	Barbro Forsberg	Antilopvägen 11	961 68	Boden	tel 0921 - 196 15
Valberedning	Anna-Maria Persson	Karetvägen 24	961 42	Boden	tel 0921 - 533 33
	Ingmar Åkerstrand	S Bredåker 57	961 95	Boden	tel 0921 - 47 01 65
	Kåre Andersson	Alträsk 62	961 95	Boden	tel 0921 - 48 11 17
Revisorer	Carl-Lennart Persson	Karetvägen 24	961 42	Boden	tel 0921 - 533 33
	Anna Wedén	Strandplan 21	961 34	Boden	tel 070 - 341 30 31
Revisorsuppleanter	Catharina Källström	Drottninggatan 16 B	961 35	Boden	tel 0921 - 102 63
	Rickard Pahlsson	Santasaari 23	953 95	Nikkala	tel 0922 - 230 13
Redaktör för medlemsbladet:	Eila Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: eila.fredriksson@egonet.se			
Bildansvarig	Göte Sundberg	Pilotvägen 7	961 39	Boden	tel 0921 - 161 42

MEDLEMSAVGIFT, KODKORT och NYCKEL

Medlemsavgiften för år 2010 är 150 kronor.

Kodkort till ytterdörren och nyckel till kammaren finns att köpa i Råbäcksgården. Kodkort kostar 50 kronor och nyckel 100 kronor. För att köpa dessa fordras att du är medlem i föreningen. Kortet ger tillträde till lokalerna från kl. 07.00 till kl. 21.00 alla dagar i veckan. Nyckeln ger tillträde till kammaren, där vi förvarar våra samlingar.

Ta kontakt med någon i styrelsen om du är intresserad.

ADRESSÄNDRING

Om du ändrat adress, var vänlig meddela föreningen din nya på e-post: boff.boden@spray.se eller tel 0921-653 15. Vi får inte adressändringar från något register.

PLANERAD UTGIVNING

Boden-ANAN planeras komma ut:
vecka 7 - manusstopp 31 januari 2011
vecka 18 - manusstopp 17 april 2011

Ordförande har ordet

Hösten har, för delar av föreningsledningen, varit rätt så intensiv! Dels är det "Rakare spår till Norrbottens lokalhistoria" som jag skrev om i förra numret av Boden-ANAN, dels är det Björknässkolans avgångsklass, som går en kombinerad koncentrerad släktforskar- och arkivkunskapskurs, där vi ställer upp med handledare, d.v.s. Barbro Forsberg, Eila Fredriksson, Anita Sjöqvist och jag. Dels har vi producerat, med hjälp av stabila ekonomiska krafter, boken "Boden, Från Station till Garnison" Den boken släpptes på Kulturarvsdagen den 12 september i Havremagasinet, där vi även hade utställning. Kulturarvsdagen genomförde BÖFF, på uppdrag av Kultur- och Fritidsförvaltningen i Boden. Tack till dessa personer som ställde upp den dagen! Rickard Pahlsson, Göte Sundberg, Berthill Munkestam, Eivor Lind, Rolf Stenlund och Eila Fredriksson.

Det som saknas mest i föreningens verksamhet är studiecirkelledare! Därför väddar jag till dig, som har tid och kan släktforska, att dela med dig av dina kunskaper! Studiecirkelledarkurs genomförs på olika platser i Sverige, så vi kan skicka dig på en sådan utbildning!

Den minnesgode bör sakna de gröna fotoalbumen på kontoret. Dessa album är nu i vårt arkiv i kommunarkivet. Göte Sundberg, har på ett förtjänstfullt sätt, skannat över 3 000 sidor från dessa album, med vår nya A3-skanner, före arkiveringen! Därmed kan vi garantera att centrala Bodens historia för tiden 1960 - 1987 är bevarade och digitaliserade för framtiden. Detta betyder att bilderna finns i våra datorer i programmet BW-arkiv. Vi har för avsikt att köpa en fristående hårddisk, på minst 2 terabyte, och där lägga in föreningens digitaliserade arkivbilder!

Årets riksstämma, gick som bekant av stapeln i Örebro. Ett Örebro som högtidlighåller 200-årsminnet av Bernadottarnas tillträde till svenska tronen. I våras ringde jag upp vår medlem, Bror Ogestad boende i Nora, och frågade om han kunde tänka sig att representera BÖFF på riksstämman, och det kunde han. Tack för det Bror! Se hans rapport på annan plats i detta nummer av Boden-ANAN!

Två aktiviteter har vi kvar innan jul! Föreningsmötet den 14 november, så kom och fatta beslut om BÖFF:s verksamheter för år 2011! Den 11 och 12 december har vi öppet hus i samband med kyrkmarknaden.

Hjärtligt välkomna!

Björnvrål

Medlemsmöte

Söndag den 14 november kl 14.00 i Almska skolan

På dagordningen:
Medlemsresa 2011
Medlemsavgift 2011
Verksamhetsplan för 2011
Stämma i Norrköping 2011

I samband med fiket, visar vi dokumentärfilmen
"Laver - byn som försvann!"
Besökslotteri! Välkomna!

Konstförsäljning

På föreningsmötet har vi budgivning på Lasse Åbergs tavla "Nittonde hålet." Utgångspriset är 3 500:-

Återställare

Om intresse föreligger drar vi igång en ny omgång återställare, när vi har 6 - 8 anmälningar.

Återställaren är till för Dig som kommit av Dig med forskningen. Har Du kört fast? Tycker Du att Du glömt bort hur man går tillväga? Har Du kommit till nya frågeställningar? osv. osv. Då är troligen det här något för Dig. Återställaren är tre gånger tre lektionstimmar, onsdagkvällar 18.30 - 21.00.

Du anmäler Dig till Björn tel 0921 - 653 15

Alice Karlsson 90 år

BÖFF:s näst äldsta medlem har fyllt 90 år. Hon uppmärksammades med blommor av ordf. Björn Fredriksson och hustru Eila. Alice har varit medlem sedan 1993. Så sent som våren 2005 gick hon kursen vi kallar för "Återställare". Stort grattis!

Skördefest & Miljödagar i Boden

Den 27-29 augusti 2010 höll vår förening ÖPPET HUS och hade Loppisförsäljning vid Råbäcksgården i dagarna tre. Vi var en av c:a 150 deltagare i detta arrangemang som genomfördes för 16:e året i rad.

Denna folkfest har en strålände kvalitetsinriktning, både när det gäller försäljningsutbudet, personlig information och utställningar om miljö, näringar, politik, utbildning, kultur, fritid och mycket mera. Hela festen känns seriös.

Antalet besökare var stort, i Råbäcksgården skrev 254 personer in sig i gästboken, och vid loppisborden var det stort intresse, som också gav en slant till föreningens verksamhet. Öppet hus och loppis fordrar engagemang av våra medlemmar, dels alla som visat gästerna vad föreningen står för, dels alla som skänkt saker till loppis, alla som transporterat, burit, packat upp och ner och fixat försäljningen till våra besökare.

Vår förhoppning är att även fortsättningsvis på olika sätt få medlemmarnas stöd för att i framtiden kunna delta i denna folkfest som Skördefest & Miljödagar i Boden innebär.

Text: Eivor Lind. Foto: Eila Fredriksson

Varför krig igen?

Del 1 av Eilert Gezelius

För att bättre kunna förstå 1808 års krigsutbrott måste man gå tillbaka i historien tjugo år. Ryssland och Danmark var vid den här tiden bundsförvanter och Sverige stod mitt mellan och höll på att rusta upp efter det Preussiska kriget som slutat 1762, ett krig som pågått under fem år och gjort Sverige mer eller mindre bankrutt.

I september 1787 nådde Stockholm av underrättelsen att Turkiet förklarat krig mot Ryssland. Den svenska kungen, Gustaf III hade länge varnat för det krigspolitiska läge Sverige befann sig i mellan Ryssland och Danmark. Han beslutade sig snabbt för att ta tillfället i akt genom att beordra ett anfallskrig mot Ryssland och tillfoga dem ett så hårt slag, att de för all framtid slutade med sina räder i Finland. Kungen sökte på olika håll i Europa efter villiga bundsförvanter för att hjälpa till och hålla danskarna i schack om svenska hären nu gick till attack mot Ryssland.

Kungen spred välvilligt ut rykten i officerskåren att Ryssland hotade vårt land. Ryktena slog grund och snart gav det honom anledning till att godkänna en formidabel upprustning både till land och till sjöss. Den 22 mars 1788 hade han lyckats få med sig Krigsrådet, som i sin tur godkände att både Armén och Flottan sattes på krigsfot. I mitten av juni var upprustningen klar och Sverige var åter igen slagkraftigt. Nu gällde det bara för kungen att hitta på en trolig krigsanledning, som landets politiker skulle köpa.

I Finland vid den här tiden levde man mer eller mindre i fred med sin mäktige granne i öst. Den svenska ordern om mobilisering togs emot med bestörtning hos den finska befolkningen. General Posse, som var högste befälhavare i Finland tappade fullständigt huvudet. De problem han ställdes inför var närmast omöjliga att lösa. Allt han fått från Sverige var 15 000 riksdaler och med denna ynka summa skulle han sätta hela finska armén på krigsfot med 20 000 man. Han gjorde vad han kunde. Regimentena fick order att bryta upp från rotarna och genast ta sig till gränsen.

Till befälhavare för den södra landsändan hade kungen utsett generalen Karl Gustav Armfelt. Han fick order att samla 2000 man till trakten av Elimä senast i mitten av juni. En mindre kår på omkring 1000 man skulle under överste Gustav Maurits Armfelt ta ställning vid Abborrfors där Kymmeneälv rinner ut, medan en kår på 1300 man under överste Berndt Johan Hastfehr skulle grupperas i S:t Michel. Åter-

stoden av den finska Armén drogs samman till Helsingfors dit även de framryckande svenska trupperna dirigerades. Hela den nu samlade styrkan uppgick till 30 000 man. Många i usel utrustning och med mycket dålig moral.

Generalen Troll hade planerat att den svenska truppen skulle landstiga vid Oranienbaum i Ingermanland, samtidigt skulle de finska trupperna anfalla Petersburg i Ryssland söderifrån. Anfallsplanen var riskfylld och byggde egentligen på tron att Svenska flottan behärskade hela Östersjöområdet, något man felaktigt trodde på hemma i Sverige. Verkligheten var något helt annat. Flottans utrustning var undermålig medan den ryska var fullt modernt utrustad. Hade bara Gustav III lagt lite band på sin krigsiver och väntat högst två månader till skulle ryska flottan ha lämnat Östersjön för att sättas in i kriget mot Turkiet. Nu låg den fullt utrustad, toppmodern och inte minst väldigt motiverade i Östersjön.

Svenska flottan stävade ut från Karlskrona med destination Finska viken. Strax söder om Dagö fick man syn på sju ryska örlogsskepp som de förföljde. Hertig Karl, som var befälhavare hade fått order att inte i onödan söka fiendekontakt. Han gjorde nu precis tvärt om och försökte på alla sätt komma i strid med de skepp han siktat. Det misslyckades då den ryske befälhavaren drog sig undan från provokationen och fortsatte till Köpenhamn. Ungefär samtidigt hade kung Gustav III med stor pompa och ståt gått ombord i Stockholm på skärgårdsflottan. Under färden mot Finland ökade hans krigsiver avsevärt. När kungen nådde Hangö fick hertig Karl order att hindra alla ryska krigsfartyg som fanns i Finska viken.

Det som kom att starta 1788 års krig mot Ryssland var några skott som avlossades natten mellan den 27 och 28 juli. Fältvakten och löjtnanten Vessman hade hört skottlossning från skogen på andra sidan det pass de gått i ställning vid. De besvarade skottlossningen och tog för givet att det var ryssar eftersom Vessmans styrka dagen innan sett en rysk överste och några officerare uppehållit sig just där. Så fort överste Hastfehr fick Vessmans rapport tog han den som förevändning att gå till attack från S:t Michel och mot Nyslott, därmed hade anfallskriget mot Ryssland inletts. Men överrumplingsförsöket misslyckades helt. När Hastfehr med sina trupper tidigt på morgonen den tredje juli kom fram till Nyslott med en styrka på 1 300 man var slottets besättning på sin vakt. Hastfehr var helt i avsaknad av artilleri, så han insåg det omöjliga i

att anfalla slottet än mindre att åstadkomma en belägring. Han fick nöja sig med att besätta en närliggande ö utanför staden och därifrån försöka störa av och tillfarter till slottet.

Kungen anlände till Helsingfors den 2 juli och fick då rapport att Hastfehr redan gått till anfall. Kungen var ivrig att ta initiativet och glad över att nu äntligen var kriget igång. Han begav sig i all hast till Anjala för att inspektera Svartholms fästning. Han gav order till överste Armfelt att framrycka med sina trupper över Pyttis till Högfors. Från början såg allt lovande ut för Armfelt, utan att ha avlossat ett enda skott tog han sig till Högfors. Men Armfelt var lika krigsivrig som kungen. På helt eget bevåg bestämde han sig för att fortsätta mot Summa den 18 juli och var ytterst nära att bli tillfångatagen med hela sin stab av ryssarna.

Generalen Karl Gustav Armfelt gick under tiden över gränsälven vid Anjala för vidare framryckning mot Liikala. När han nådde dit fick han rapporter om sin brorsons övermodiga offensiv mot Summa och hur nära det varit att han tillfångatagits. För att ge honom en hjälpsam hand var han tvungen att fortsätta till Hussula, nordväst om Fredrikshamn dit han nådde den 20 juli. Där kom nya illavarslande rapporter om att överstelöjtnant Ehrenrooth natten mot den 20:e blivit angripen av en rysk styrka vid Käränkoski och tvingats bort från passet. Men anfallet hade tydligen kostat ryssarna så mycket manskap att de bara några timmar senare drog sig tillbaka. Svenskarna återtog då genast förlorad mark.

Beslutet om att gå till anfall mot Ryssland hade fattats vid kungens krigskonselj i Helsingfors. Beslutet var att rikta ett stort fälttåg mot Petersburg och att en 15000 man stark landstigningsstyrka skulle föras till Ingermanland. Den 17 juli hade hertig Karl på örlogsflottan fått order att stänga in den ryska flottan för att på så sätt skydda kungens egen landstigning. När ordern kom befann han sig cirka tio sjömil från Hogland med 15 linjeskepp och fem större fregatter. Ett par timmar senare fick svenskarna se den ryska flottan med 17 linjeskepp och sju fregatter komma på rak kurs mot dem. Hertig Karl blåste genast till strid, men hann aldrig formera sin flotta förrän ryske amiralen Samuil Greigh förekom honom med en häftig kanonbeskjutning. Sjöstriden blev hård, det svenska skeppet prins Gustav slogs hårt mot den ryska övermakten. Först när all ammunition var slut, hälften av alla kanoner slängts överbord och 150 soldater låg döda på däck strök kapten Hans Wachtmeister flagg och blev tillfångatagen. När mörkret kom kunde svenskarna räkna in 1 104 dödade och ryssarna 1 770. Den svenska flottan blev nu instängd och kungens planerade landstigning och anfall från sjösidan mot Petersburg var inte längre möjlig. Nu återstod endast

landvägen. Kungen kände sig missmodig att inte kunna anfalla från två håll men gav order att den 30 juli i tidig morgontimme skulle attacken sättas igång från fyra olika håll. Från Hussula och Summa, från kanonslupar vid sjösidan och av Siegroths trupper i öster. Siegroth tyckte att planen var för invecklad och befarade att han skulle få svårt att ha förbindelse med trupperna i Hussula. Han föreslog i stället att en kraftsamling skulle ske västerifrån efter det att man fått fram det grova fältartilleriet. Men kungen stod fast vid sitt beslut och lyssnade inte på några andra argument. Missnöjet inom officerskåren steg för var dag och när massavskedsansökningar från högre officerare blev ett faktum var det ytterst nära att utbryta allmän anarki. De militära förbanden tyckte sig sakna en fast ledning och ett uttalat syfte med hela operationen. Mitt i denna oordning gav kungen order om anfall klockan två på morgonen den 1:a augusti. Hans plan var att två skvadroner dragontrupper skulle gå från Hussula och genast möta Siegroth norr om fästningen Fredrikshamn, som förstärkning skulle även en bataljon infanteri infinna sig kort därpå. Men till kungens stora förvåning mötte inte dessa skvadroner Siegroths trupper. De gick rakt i famnen på ryska posterings som slog dem sönder och samman. Överste Klingspor skickades fram med 600 man för att besätta passet vid Mendolaks och spärra förbindelsen med Viborg. Timmarna gick och inget hände. Klingspor fick dra sig tillbaka inför en övermäktig fiende och alla angreppsplaner på att inta Fredrikshamn fick skrinläggas.

Kungen befallde nu återtåg. Summa-förbandet gick till den fasta ställningen vid Högfors, dit drog sig även en del av Siegroths trupper medan Hussulakåren gick tillbaka till Liikala. Årets storvulna fälttågsplan var nu förlorad. Orsaken till misslyckandet kunde direkt tillskrivas på dålig ledning, en officerskår i splittring och dålig motivation för att åter gå i krig mot Ryssland. Bara ett par dagar efter det man nått Högfors fick kungen besked om att 113 av hans officerare under-tecknat en föreningspakt där de beslutat att vända sig till ryska kejsarinnan Katarina II för tjänstgöring. Kungen visste nu inte längre vem eller vilka han kunde lita på och höll sig undan på sin jakt Amphion. Den 21 augusti fick kungen rapport om att Danmark lämnat en krigsförklaring mot Sverige. De hade givetvis fått rapporter om hur deras bundsförvanter hejdat den svenska hären och såg nu ett gyllene tillfälle till att anfalla ett sargat Sverige. Det här gjorde att kungen genast kunde lämna Finland utan vanära och i stället ta sig an detta nya hot. Han anlände till Stockholm den 2 september och fick genast veta att en dansk armé om 10 000 man redan fanns beredd i trakten av Fredriksstad för ett planerat anfall mot Bohuslän. Samtidigt fanns en dansk kår redo att från Trondheim anfalla mot Jämtland. Inte nog med det, danskarna

hade även truppmassor på Själland för ett planerat anfall mot Skåne. När det här hotet från ärkefienden Danmark blev allmänt känt flödade patroismen i Sverige. Frikårer bildades på rekordkort tid och de växte snabbt till tusentals man. Ett danskt försök att slå till mot Göteborg avväjades effektivt av svenskarna. Nu lade sig den engelske ministern i Köpenhamn i krigshändelserna och tvingade danskarna till ett stillståndsavtal. Både den engelska och preussiska regeringen hotade att besätta Holstein om inte danskarna drog tillbaka sina trupper från Sverige och att den ryska flotteskadern, som befann sig utanför Köpenhamn tvingades återvända hem. Så blev det också, ett bedrägligt lugn inföll under hela våren 1779 trots att ingen formell vapenvila var undertecknad. Under tiden gjordes stora insatser hemma i Sverige för att stärka försvaret och utbilda nya officerare.

I början av juni 1789 började ryssarna röra på sig. Deras plan var att göra ett överraskande anfall mot Savolaxs med en huvudstyrka och att två mindre kårer skulle gå över den norra delen av gränsen. För att lura bort svenskarnas uppmärksamhet skulle deras huvudstyrka på 10 000 man gå in söder om Saimen. Men där var de finländska trupperna beredda, i det smala passet vid Porassalmi mellan Saimen och sjön Surmijärvi försökte den ryske befälhavaren Michelsen framtränga med drygt 5 000 man. På plats leddes det svenska försvaret av generalen Curt von Stedingk och trots att han bara hade 750 man till sitt förfogande blev hela Michelsens styrka avvisad med stora förluster. Fem dagar senare hade ryssarna tagit fram stora förstärkningar och gick till nytt anfall mot svenskarnas ställningar. Men det gick inget bättre för det. Von Stedingk var en väldigt skicklig taktiker som kunde konsten att besätta strategiska punkter, han var dessutom iskall och släppte in tillräckligt många ryssar i passet innan han slog till. På nytt fick Michelsen så stora förluster att han tvingades till reträtt. Det här väckte stor uppmärksamhet vid hovet i Petersburg. Kejsarinnan, Katarina II sade sig aldrig under sina 27 regentår ha upplevt något liknande, att närmare 10 000 man inte klarade av en här på endast 750. Genom detta misslyckande bröts udden av i det tänkta anfallet mot Savolaxs. Vid samma tid som Michelsen försökte ta sig fram genom Porassalmipasset samlades svenskarnas huvudstyrka i Peiola nära Elimä. Den 26 juni beslutade sig kungen att han själv med en styrka på 6 000 man skulle gå över Kymmene älv vid Värälä, samtidigt skulle Meijerfeldt understödd av Karl August Ehrensvärd framrycka längs kustvägen till Högfors. Två dagar senare vann kungen en liten seger över ryssarna vid Uttismalm och tvingade dessa på reträtt. Hade han nu dragit nytta av sin seger och fullföljt till Villmanstrand hade Michelsens reträttväg blivit avskuren och svenskarna hade fått en positiv vändning

på sitt fälttåg. I stället vek han av med sina trupper mot söder till Liikala och blev där stående i flera veckor helt överksam. Först i mitten av juli månad slog det honom att Michelsen fortfarande höll till i trakterna av Savolaks och han gav order till majoren Lars Fredrik von Kaulbars att anfalla dem i Kaipais. Det skulle visa sig bli ett ödesdigert val. Kaulbars styrka möttes av en så överlägsen styrka att han med jättelika förluster kastades tillbaka. Han glömde dessutom bort att förstöra bron vid Värälä vid sin flykt bakåt att han även riskerade kungens ställning, som i all hast fick bryta upp och ta sig över Kymmene älv förföljd av allt djärvare ryssar som nu vädrade kungens blod. Gustav III stora offensiv hade nu förbytts i en neslig reträtt. I sin ilska framtog han Kaulbars allt befäl och degraderade honom till menig soldat, trots att det var kungens egna dåliga planering som lagt grunden för allt. Kungen ändrade nu strategi, han fick för sig att om det skulle bli någon framgång med hans krigsplaner mot Ryssland, så skulle den framgången komma till sjöss. Den svenska örlogsflottan rustades blixtnabbt upp, besättningar byttes ut och man försökte på alla vis bryta den ryska sjöblockaden och komma fram till Finland. Hårda sjöstrider bröt ut, Ehrensvärd som var högste befälhavare lyckades mot alla odds att rensa Svartholmsleden från ryska krigsfartyg. Kungen som sett hans heroiska insats från ön Kotkasaari befallde då Ehrensvärd att vända om och söka strid med den andra ryska eskadern. Ehrensvärd lydde den kungliga ordern och därmed blev hans fina seger förbytt i ett svidande nederlag. Han fick gå på reträtt till Svartholmen efter enorma förluster. Svenskarna förlorade på kort tid sex större fartyg, en kanonslup var sänkt och 1400 soldater var döda. Även här kom Gustav III dåliga omdöme att fälla utslag.

Den svenska krigsledningen fick nu drastiskt ändra sina planer. Det planerades att en attack skulle sättas in mot passet vid Partakoski och Kärnäkoski under ledning av Armfelt. Skulle han lyckas med anfallet var det fullt möjligt förstärka Stedingk som ännu stod kvar i norra Savolaks för ett gemensamt framträngande genom passet vid Puumala. När Armfelt kom till S:t Michel upptäckte han att årstiden redan var för långt framskriden för att ens försöka sig på en offensiv. Först den 15 april 1790 kom han igång och slog till med ett överraskande anfall mot ryssarna, som onekligen togs på sängen. Redan samma kväll var bägge passen i svenskarnas händer. Kungen hade sett anfallet på betryggande avstånd, när det utmynnade så väl reste han söderut för att själv leda operationen vid Kymmene älv. Även där började allt bra. Svenskarna gick över älven vid Pyärilä några mil norr om Keltis. Den 29 april vann man en seger över ryske befälhavaren Denisov vid Valkiala. Kungens plan var nu att samverka med Armfelt i en förnyad massiv aktion mot

Villmanstrand. Men ryssarna låg ingalunda på latsidan, de förekom den svenske kungen genom att själva gå till hård offensiv. Natten mot den 30 april anföll en rysk styrka under generalen Igelström Armfeldts styrkor vid Kärnäkoski, samtidigt gick en annan rysk styrka rakt på Stedingk vid Pirtimäki. Bägge anfallen blev visserligen avvisade av de svenska trupperna, men däremot lyckades en tredje rysk kår under general Numsen gå över Kymmene älv och slå von Platens trupper vid Korhois. Von Platen fick brådstörtat dra sig tillbaka mot Villikala, vilket även tvingade kungen att lämna sin ställning och ta sig över älven. Först i slutet av maj hade de svenska trupperna återhämtat sig tillräckligt så att generalen Wilhelm Maurits Pauli kunde leda dem och tillfoga ryssarna ett grundligt nederlag vid Keltis och driva bort dem helt. Armfelt samrådde nu med Pauli och von Platen. De beslutade sig gemensamt för att driva bort de ryska trupper som fanns vid Savitaipal. Det hägrande målet var att inta Viborg och därifrån kunna understödja kungens sjöoperation mot Fredrikshamnsviken. Den 3 juni skred de till verket, men den goda planen blev ett sanslöst misslyckande. Det slutade med ett svidande nederlag och hela svenska armén var på flykt. Armfelt sårades och kunde med nöd och näppe räddas ur stridsvimlet. 75 % av hela hans kår stupade. Till sjöss gick striderna däremot bättre. Ett av svensk historias största sjöseger inträffade den 9 juli 1790 vid Svensksund, bara under ett dygn stupade 3 000 svenska soldater och mer än det dubbla från ryska flottan. Det här fick följdverkningar. Ryssland hade en svår ställning i Polen. Hoven i Wien och Berlin störde deras intressen och till slut blev ryska kejsarinnan alltmer benägen att söka fred med Sverige och koncentrera sig på annat. Hon tog själv initiativ till fredsförhandlingar, som den 14 augusti ledde fram till freden i Värälä. Förhållanden och gränser återställdes till var de varit före krigets utbrott. Gustav III hade med andra ord inte uppnått något väsentligt med sin krigsiver mot Ryssland. Däremot hade han visat prov på dålig planering och i flera fall uselt genomförande av sina planer. Tiotusentals soldater hade stupat, flottan var bara en skugga av sitt forna jag. Soldaternas utrustning var omodern, en stor del av officerskåren hade överlöp till ryssarna och många militära förband saknade ledning. Kungen och de svenska trupperna återvände hem för att slicka sina sår. I Finland led man ännu mer, här hade det på nytt varit en krigsskådeplats. Något man inte alls önskade sig två år tidigare. Visserligen hade ryssarna gjort plundringsräder långt in i landet, men att ta steget från detta till allmänt krig mot grannen i öster önskade man inte. Merparten av de officerare som vänt Sverige och kungen ryggen var från de finska trupperna som öppet visade sitt missnöje mot Stockholm. Många soldater hade också gått över till fiendesidan under kriget.

18 år senare, ett nytt krig mot Ryssland

En ny generation soldater hade vuxit upp. De flesta hade på ett eller flera sätt anknytningar till det förra kriget mot ryssarna. Fäder hade stupat eller kommit hem skadade. En ny officerskår var utbildad, för ännu ansågs hotet från öster som varande reellt för all befolkning i den här landsändan. Redan på hösten 1807 hade många gjort den bedömningen, att Ryssland med stor säkerhet skulle bryta freden från 1790. Skulle så ske var det lika självfallet att även Danmark åter skulle förklara krig mot Sverige. Kung Gustav IV Adolf hade till slut skapat en hemlig krigsberedning, men den hade inte kommit fram till något egentligt resultat när ryssarna på allvar började hota riket i öster. Kungen bestämde i princip, att den svenska arméns huvudkrafter först och främst skulle finnas i södra landsändan för att skydda sig mot danskarna. Så länge vintern rasade för fullt kunde för övrigt inga svenska trupper skickas till Finland i sådan omfattning att man där kunde få till stånd ett avgörande om ryssarna anföll. Det största hotet såg kungen från söder och den i Norge stående danska hären på 14 000 man förstärkt med tusentals franska soldater ur Napoleons armé som nu var lierade med Danmark. Bedömningen blev därför att hotet mot Sverige var störst i söder, därefter västra gränsen mot Norge och i sista hand Finlands gräns mot Ryssland. Följaktligen blev även vårt försvar utgrupperade för att följa den strategin. Det här skulle inom kort visa sig vara en fullständig fel strategi.

Den första februari 1808 tidigt på morgonen väcks tjänsteförrättande kommandanten på Sveaborg, generallöjtnant Karl Natanael av Klercker av en kurir från Petersburg. Han erhöll då den överraskande underrättelsen om att ryssarna stod i begrepp att under de närmaste veckorna rycka fram med 60 000 man mot gränsen. Kommendanten var fullständigt oförberedd på detta. Inte med den minsta antydning hade den svenska regeringen sagt sig veta någonting. Inte heller hade man lagt märke till några trupperörelser på den ryska sidan. Han gav genast order om uppbrott till alla regementen och att Savolkaksbrigaden omedelbart skulle förflyttas till S:t Michel under ledning av översten Johan Adam Cronstedt. Arméns huvuddel skulle samlas bakom Kymmene älv samtidigt skulle garnisonen på Sveaborg och Svartholm genast förstärkas. Det här var kända krigsskådeplatser bara 18 år tidigare och de ansågs ännu som väldigt strategiska punkter.

Den ryske befälhavaren, general von Buxhövdén grep snart till offensiven. Den 21 februari på kvällen anföll han två städer nära gränsen. Klercker var i för svag numerär för att kunna erbjuda något större motstånd. Han fick ta till flykten och gick med huvudstyrkan till

Tavastehus, där högste chefen för de finska trupperna, general Vilhelm Klingspor fanns och övertog befälet.

Hans första åtgärd var att sammankalla krigsrådet för att höra deras mening. Själv ansåg Klingspor att huvuduppgiften just nu var att rädda undan den egna armén innan den utplånades helt. Han gav därför order till Cronstedt att undvika alla former av strid och fortsätta reträtten till Uleåborg. Därefter tog Klingspor själv befälet över huvudarmén och bröt upp den 6 mars. De slog till reträtt i högsta fart i mer än 40 mil. Klingspor var livrädd för att bli avskuren av ryssarna på tvärvägen över Lintulaks. Den ryske befälhavaren, Buxhövden var i grund och botten en lika försiktig general som Klingspor, han avvaktade men när han såg att hela svenska armén var på reträtt blev han allt modigare. Han gav order till general Tuschhoff som förföljde det Cronstedtska, att göra allt som stod i hans makt för att förhindra att Cronstedt fick kontakt med Klingspors styrkor, samtidigt skära av svenskarnas reträttväg till Wasa. Detta misslyckades dock, när Tuschhoff den 9 april nådde fram till kustvägen vid Gamla Karleby hade Klingspor redan passerat den punkten och hade dessutom fått samband med Cronstedt i Uleåborg. De svenska trupperna fick nu tre dagars vila efter snabbmarchen tillbaka. Därefter indelades styrkan i tre brigader, en gick i ställning vid Ypperi, den andra vid Pyhäjoki och den tredje vid Piehengi. Bakom Limingo placerades Cronstedts brigad på 3 000 man, där även en helt nyuppsatt brigad höll på att samlas under ledning av överste Johan August Sandel. Den 16 april fick svenskarna stridskänning med de anfallande ryssarna. Sandels brigad slogs på reträtt av ett ryskt avantgarde. Generalen Löwenhielm

såg vad som höll på att ske och kastade sig in i stridsvimlet. Men han blev snart övermannad och tillfångatagen av ryska trupper. Överste Adlercreutz utnämndes till hans efterträdare. När svenskarna den 18 april bröt upp från Brahestad för att tåga över ännu tillfrusna Siikajokiälven anfördes de av ryssarna. Adlercreutz besvarade anfallet och tvingade tillbaka ryssarna efter att ha förlorat flera hundra soldater. Den tidigare flykten byttes nu till en liten ljusglimt. Stämningen i de svenska leden höjdes ytterligare sedan Adlercreutz och Cronstedt den 27 april lyckades ta 1 500 ryska fångar som varit dem i hämlarna ända till Revolaks kyrka två mil söder om Siikajokki. Den ryska huvudstyrkan, som förföljt svenskarna på deras reträtt upphörde nu och drog sig tillbaka till Gamla Karleby. Lättad över detta faktum gick Klingspor i kvarter med sin huvudstyrka i trakten av Brahestad där han även upprättade sitt högkvarter.

Rykten kom nu i svaj från södra landsändan. Den 18 mars hade den lilla gränsfästningen Svartholm kapitulat med 700 mans besättning. Den 12 april hade överste Wuitsch intagit hela Åland och det senaste ryktet var att konteramiralen Bodisco intagit Gotland utan att ha behövt avlossat ett enda skott. De flesta anade nu att svenskarnas huvudfästning Sveaborg var i ett utsatt läge. Skulle det falla i ryssarnas händer skulle de ha kontroll över hela sydöstra Finland och inte minst huvudstaden Helsingfors. Sveaborg var en oerhört stark fästning, som svenskarna byggt upp under mer än 50 år. Den var insprängd i klippöarna utanför Helsingfors och ansågs från svenskt håll som ointagbar. Beräkningar hade gjorts att det skulle behövas minst

Fortsättning i annat nr

Knut Wallström

Som Knut Wallström år 1732 d 28 November blifwit föd, och år 1766 begifwit sig till siös ifrån Holland till Africa på skieppet Vlissingen som fördes af Capitainen Factbus Crevon, nu under des resan med döden är afgången, Och som bemälte Knut Wallström skall efter sig lemnat någon egendom, Altså updrag och befullmäktigade Bonden Hans Knutsson Wallström på det kraftigaste Herr Evert Masson uti Amsterdam och Herr Cornelis Andricsen i Hollender, boende, tillsammans och en hwar af dem Apart och besynnerligen, at uti Bonden Hans Knutsson Wallströms namn och vägnar som der den afledne Knut Wallströms fader at fordra och emottaga af bemälte Herr Capitain eller och af skieppets Herrar = Reddare eller deras Bokhållare, samd af andre, hwilken det och wara må, alt hwad mer

omrörde afl.^{ne} Knut Wallström antingen i hyra gage eller annat kan hawa efter sig lemnat, och förklaradt jag Hans Knutsson Wallström för godt och giltigt hwad bemälte war Evert Masson och Herr Corn. Andricsen Hollender hwar wid gjort och låta efter Lag, hwar efternembde herrar, behagade tilsamma den egendom, som den Knut Wallström: efter sig lemnat, til Uhrmakaren i Stockholm den afledne Knut Wallströms broder och min son lemna. Bekräftas härmed Luhleå d: 14 Januari 1769.

Hans Knutsson Wallström

Föräldrar till Knut Wallström:

Hans Knutsson och Lisbeta Matsdotter i Smedsbyn

Originaltexten renskriven av Eila Fredriksson

Släktforskdagarna i Örebro 27/8 - 29/8 2010

Text och bild BÖFF-medlem nr 663 Kristina Hagberg (I Örebro privat)

Jag och min man Bernt startade bilresan på onsdag eftermiddag och körde till Docksta där vi övernattade. Vi fortsatte vår resa vid 8 tiden morgonen därpå och anlände trötta till Örebro på torsdag kväll. Vi hade bokat rum på Behrns hotell på Stortorget, vilket vi varmt kan rekommendera. Vi sov gott hela natten och på fredag fick vi en trevlig dag tillsammans med min bror som bodde i stan. Vi shoppade, åt lunch, fikade, letade oss fram till Conventum och avslutade dagen med middag på en mycket trivsamt restaurang på Stortorget. God mat till ett bra pris.

Bernt Hagberg utanför Conventum

Lördag morgon intog vi frukost på hotellet kl 7:30 och sedan gick vi till Conventum och hängde på låset kl 9:30. Mässan öppnade kl 10 men det var redan fullt av folk som skulle köpa biljetter. Vi köade en stund i virrvarret och fick tillslut våra biljetter och program som kostade 40 respektive 20 kronor. Programmet var numrerat som en lott. Många fina priser var skänkta till lotteriet bl.a. var 1:a priset ett 2 årsabonnemang på AD Online men tyvärr vann vi inget.

Under tiden vi köade så kom jag i samspråk med en yngre kvinna som kom från Eskilstuna, men hade sina rötter i Skellefteå. Hon hörde på oss att vi kom norrifrån, konstigt att det hördes? Vi fick en trevlig pratstund.

Kl 10 öppnade så mässan och folk vällde in. Jag kan tycka så här i efterhand att det var lite dålig organisation, ingen information om var man köpte biljetter, förbeställda biljetter, program osv. Det visade sig att man skulle stå i en kö för att köpa biljetter och i en annan för att hämta ut förbeställda biljetter. Programmet köptes inne på mässan. När vi släpptes in så var det ingen som kollade våra biljetter så om man bara hade tänkt besöka mässan så hade man kunnat gå in gratis.

Det här med dålig organisation hörde jag att det fanns många fler än jag, som tyckte precis detsamma. Men

man får ju inte glömma att det är en otroligt stor sak som ska organiseras så helt lätt är det nog inte.

Föreläsningarna kostade att närvara på och där kollades biljetterna mycket noga. Jag tycker att priset för att besöka mäsas och föredragen per dag var otroligt billigt. Jag fick i alla fall mycket för pengarna. Ett annat problem som uppstod och som många var förargade över, var att få plats på de olika föredragen eftersom det var ett visst antal platser i de olika lokalerna och de var mycket noga med att inte ta för många. Och jag kan lova att det var massor av människor. Jag hade som tur var i förväg kryssat för vilka föredrag jag ville lyssna på och sen var jag ute i god tid för att köa till de olika föredragen.

Det första jag skyndade mig att göra när dörrarna öppnades var att leta mig fram till montern där jag kunde köpa den nya dödsboken till föreningen, fick den efter en stunds köande och betalade och gick vidare. Kommer på efter en stund att jag glömde kvittot och tar mig fram till montern igen och får efter en liten stunds köande kvittot. Vi gick runt bland de olika montrarna och jag tog så mycket informationsblad som jag kunde bära. Man blev lite yr av alla människor och allt sorl och sen var det vissa svårigheter att komma fram till montrarna eftersom det var otroligt mycket folk. Efter ett tag sa min man att nu fick jag klara mig själv och han gick tillbaka till hotellet.

Det första föredraget jag lyssnade på var Christopher O'Regan kl 12.00. Han kunde verkligen konsten att berätta så att man lyssnade och bara ville höra mer. Efter 45 minuter var hans tid ute och jag hade kunnat lyssna på honom i flera timmar till. Vi satt i den stora kongress salen där invigningen hade varit och fick som avslutning höra honom sjunga och det kunde han med bravur. Han sa lite skämtsamt att han skulle söka till Idol. Att återge vad han och alla de andra föreläsarna sa är en omöjlighet, man måste vara där och höra själv. Jag tänkte ändå försöka mig på att summera om vad som berättades under dessa intensiva dagar. O'Regan berättade bl.a. om Franska revolutionen. Han sa att 80 % av de som mördades var småborgare, bönder, kvinnor och barn. Det var endast 7-8 % av de mördade som var aristokrater. Jag har trott att det bara var aristokraterna som man mördade... 1789 på senvintern drev konung Gustav III igenom en ny regeringsform i Sverige och 1790 fick vi vår första svenska finansminister som var från Blekinge. Medelklassen benämns för första gången under denna tid. Gustav III kallades av aristokraterna för pöbelkungen. Det var stor adelsfientlighet i Sverige just då. Efter Gustav III:s död upphävdes flera reformer.

Nästa föredrag blev Genlines, Peter Wallenberg som berättade att han var projektledare för Bygdeband som är en del av Ancestry. Han berättade vidare att en undersökning gjorts av SIFO som visade att 3 miljoner människor mellan 16-65 år är intresserade av släkt och hembygdsforskning. Sedan sa han att det finns ca 1,2 miljoner svenskamerikaner som också delar detta intresse för forskning. Det finns enligt Peter Wallenberg 2 000 hembygdsföreningar i Sverige och ca 300 av dem är med i Bygdeband, vilket är enligt honom världsunikt. Idag kostar det inget för föreningarna att vara med men i framtiden kommer det att kosta. Han sa dock att en stor del av avgifterna kommer att gå tillbaka till föreningarna. På Ancestry.se kan man skapa sitt eget släktträd och det är gratis. Där finns idag 18 miljoner släktträd. Om man vill söka sina svensk-amerikanska rötter eller släktträd kostar det 999:-/år. Om man vill ha tillgång till alla dokument där kostar det 1 999:-/år.

Jag var även och lyssnade på ett föredrag om PUL, personuppgiftslagen, men det var så invecklat att jag knappt förstod dess innebörd. Jag tror att jag inte var ensam om den känslan... kan ju ha berott på föreläsarens upplägg? Jag smet faktiskt iväg innan föredraget var slut, kanske lite oartigt, men jag var inte ensam som gick innan föredragets slut.

Nästa föreläsning jag hade kryssat i var om Arkiv Digital som hölls av VD Niklas Hertzman. Han berättade att detta företag börjat som en hobby 2004 och att det grundades som företag 2005. Han "skröt" skämtsamt om det och sa att de var störst, vackrast och bäst. Vilket han grundade sig på att de hade filmat 22,6 miljoner bilder/45,2 miljoner sidor, de hade tydliga färgbilder och ett lättanvänt program, allt enligt Niklas Hertzman. Arkiv Digital och DigiArkiv slogs ihop 2008. Deras målsättning är att fotografera allt. Om man vill prenumerera på Arkiv Digital så kostar det 1195:-/år, 1045:- om man är medlem i någon forskarförening. Arkiv Digital säljer också speciella kurs eller cirkelabonnemang.

Efter denna föreläsning var jag jättetrött och klockan hade hunnit bli 17.00, så jag gick tillbaka till hotellet och efter middagen for jag, Bernt och min bror till hans dotter Liselotte och fick en trevlig privat släktträff på kvällen.

Efter en god natts sömn så var det söndag morgon och efter frukosten gick jag tillbaka till Conventum. Klockan 10 var det dax att lyssna på Mikael Eivergård. Han var chef för länsmuseum i Örebro. Hans föredrag handlade om, "Människan i anstaltens arkiv". Vid 1800-talets mitt och hundra år framåt hade ca 500 000 personer vistats på olika anstalter kortare eller längre tid. Typer av anstalter var fängelser, sinnessjukhus, fattiggård, mödrahem etc. På denna tid blev

man intagen och var tvungen att underkasta sig anstaltens regler. Man har gjort en uppskattning att 1897 var ca 40 000 barn omhändertagna. Vanvårdsutredningen gjorde en uppskattning att mellan 1920 och 1980-talet var 250 000 personer intagna. Olika lagar kom, 1858 kom sinnessjukslagen, 1878 fattigvårdslagen, 1903 barnavårdslagen. I mitten av 1900-talet var anstalterna som störst i antal. Många byggnader är idag borta men det finns ett stort arkivmaterial kvar. Mikael Eivergård menade på att detta är ett underskattat källmaterial. 1858 blev det lagstadgat att det skulle göras en levnadsberättelse över varje enskild intagen person. Dessa material finns på landsarkiv och landstingsarkiv.

Mitt sista föredrag som jag gick på var med Bengt Lennartsson, professor vid Linköpings universitet. Han berättade om släktforskning på Internet. Han räknade upp en massa olika ställen som man kan söka på. Bl.a. MySpace, Facebook, Stayfriends, MyLife, Plaxo, Yahoo, AltaVista, Live, Ask, Seek, Meta Crawler, WebCrawler, Disbyt, Dispos, Rötter/anbytarforum, Rootsweb, Ancestry, Forskningsvisa, Länsvisa, Yrkesvisa m.m.

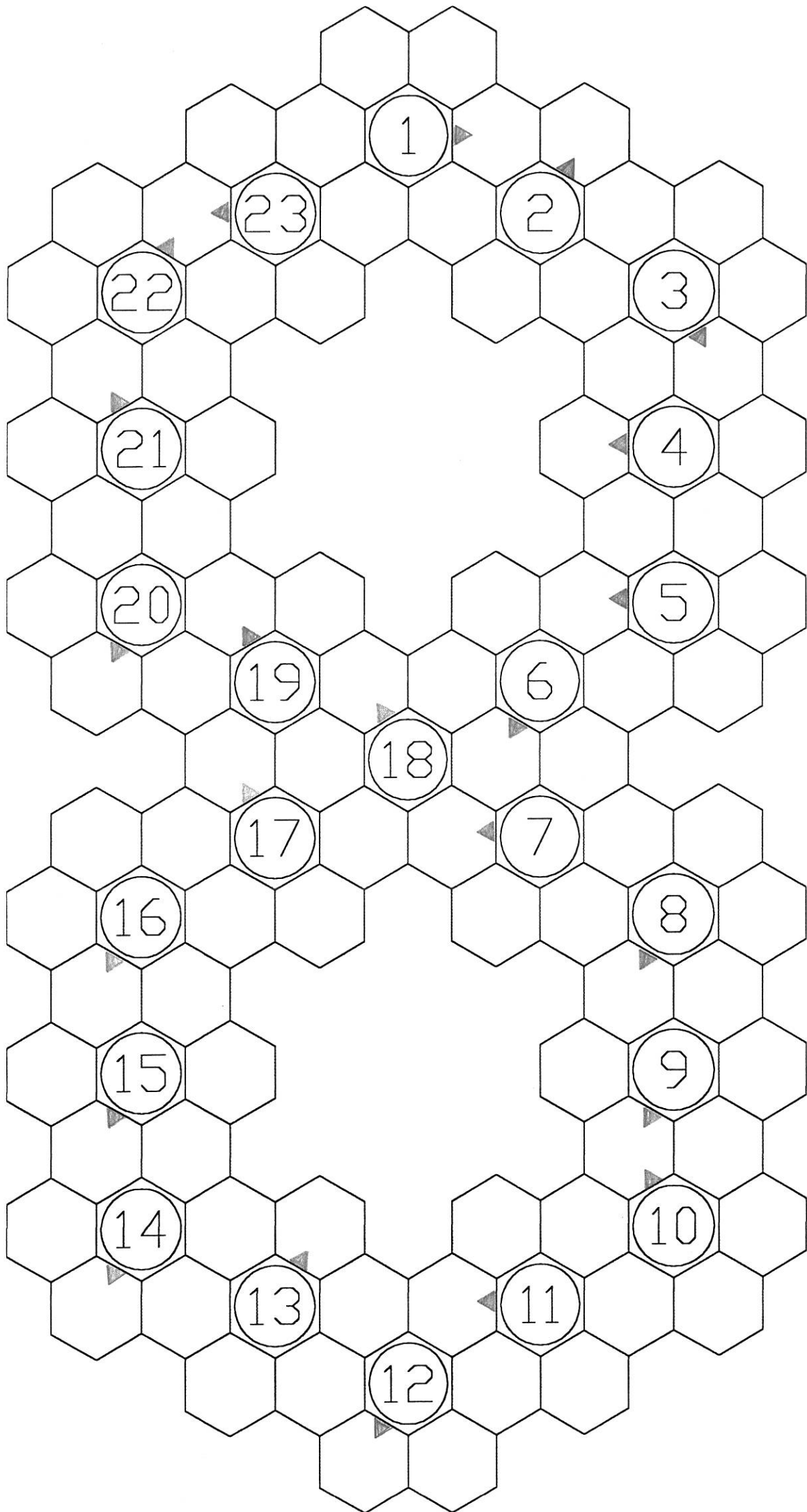
Inne i mässhallen

Bengt Lennartsson menade att det är bra med att publicera sin forskning på nätet för att där är det allmänt synligt och kan granskas och ifrågasättas. Han hade hittat en stor del av sina rötter i USA genom att söka och även "luras" lite när han sökte via nätet vilket han berättade om hur det gått till.

Ja vilken helg detta var, både trevlig, intressant, jobbig och tråkig. Varför den blev tråkig, var för att det tyvärr blev sista gången jag träffade min äldste bror Torbjörn, han avled den 2/9. Men jag är också tacksam för att jag for och att vi kunde träffa honom.

Men som sagt är detta bara ett axplock om vad som sades och hände. Tyvärr var det fler föredrag som jag velat gå på men tyvärr fanns inte tid eller ork.

Släktforskardagarna 2011 blir i Norrköping.

Å T T A N S V A X K A K A 2010

Lös ledorden och fyll i de sexbokstaviga orden medsols i vaxkakan.
Pil markerar respektive ords början.

- 1 Inte bra att bli
- 2 Gärderud OS-guld i denna gren
- 3 Helt enkelt
- 4 Kan ses i håret eller på skor
- 5 Många har utforskats genom BÖFF
- 6 Helnäck
- 7 Polkagrisstång
- 8 Talas det en del om i valtider
- 9 Fast utformad utsaga eller sats
- 10 Eleganta
- 11 En av de kända brorsönerna
- 12 Omgärdar vissa tomter
- 13 Eftermiddagsföreställning
- 14 Kan Du dricka ur eller sitta på
- 15 Är inte snoken, men huggormen
- 16 Bakhåll
- 17 Sägs
- 18 By i vår kommun
- 19 Rederiet är exempel på sådan
- 20 I februari får många göra detta
- 21 Rådgivare
- 22 Västtysklands minsta delstat
- 23 Kan vara stilla eller rörliga

Lycka till med lösandet önskar KA

Vågrätt:

1 B Ej avig
1 F Växtsamhälle
1 M Snobba
2 A Lyckades
2 I Småfolk
2 O Ankomst
3 B Så
3 E Hallå!
3 K Mäklarjobb
3 R Alder
4 A Höns
4 G Skåneort
4 O Vred
5 C Bevis
5 I Elände
5 S Tvenne
6 A Sida
6 F Nederbörd
6 J Period
6 P Med rättarting
7 A Metall
7 D Gång
7 H Observation
7 L Knektar
7 S Dubbel
8 B Ej er
8 F Smådel
8 K Packa
8 Q Flicknamn
9 A Te
9 G Kan vara Sylt
9 J B
9 O Djupna
10 A Spisa!
10 D Besked
10 H Bo
10 L Öring
10 R Gasbolag
11 C Foder
11 J Vet
11 N Skult
12 B Anno
12 G Skidort
12 M Fiskar
12 S Näs
13 A Babbel
13 I Snits
13 Q Ljusmitt

14 A Kam
14 D Hett
14 K Nattad
14 P Bälte
15 B Bida
15 H Pälsverk
15 L Glo
15 Q Berömma
16 A Vespa
16 D Lätt lektion
16 M Aktiv
17 A Väck
17 G Harmonin
17 K Sorbus
17 R Dryck
18 A Antilop
18 E Passa
18 I Oändlig
18 N Spetsig
19 C Svikta
19 H Egna
19 N Dillar
19 S Hov
20 A Ur
20 D Fiskredskap
20 J Gammal som
20 P Snyft

Lodrätt:

A 4 På
A 9 Vera Ärbar
A 13 Ovan
A 16 Avlyssna
B 1 Industriområde
B 6 Klöst
B 12 Fiskhud
C 1 Gloriös
C 8 Anno
C 11 Eloge
C 17 Vävnad
D 1 Norpa
D 4 AA
D 7 Oväder
D 13 Somnolens
D 19 Bums
E 2 Kastspel
E 9 Idolisera
E 16 Rundfråga
F 1 Mjuk
F 5 Kan man ost
F 10 Kylmedel
F 13 Plogpenning
F 18 Dorsk
G 1 Rusk
G 8 Slask
G 11 Misshag
G 16 Virke
H 3 Rök
H 6 Kan mugg vara
H 14 Musikgrupp
H 19 Av
I 1 Erisfrukt
I 7 Ond
I 12 Efterskrift
I 15 Fysik & kemi
J 1 Obrukad
J 4 Biran
J 9 Före gräddjobbet
J 15 Mästerskap
J 18 Smidig
K 1 Adelsmän
K 8 Anmoda
K 11 Krydda
K 16 Kvinna
L 2 Juniperus
L 5 Skillingen
L 13 Fri

L 17 Finns iris i
M 1 Rask
M 7 Unisont
M 12 Sidan
N 5 Inte krokigt
N 10 Ej avlyssnad
N 16 Inblick
O 1 Mottagare
O 7 Aptit
O 15 Bubo bubo
O 18 Vild
P 1 Teak
P 9 Nymf
P 16 Förlåtelse
Q 1 Dumburk
Q 4 Slutet
Q 11 Rovdrift
Q 18 Smyg
R 1 Tectona grandis
R 8 Samfälld
R 13 Få
S 1 Fysionomi
S 12 Quercus
S 15 Paus
T 4 Idag
T 10 Luftombyte
T 18 Blessyr

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
10																				
11																				
12																				
13																				
14																				
15																				
16																				
17																				
18																				
19																				
20																				

Konstruktör: Bernt Rutström

Lösningarna skall vara insända senast 31 januari 2011 till:

Inger Enberg Prinsgatan 1, 961 61 Boden

1:a pris 1 st penninglott

2:a pris 1 st trisslott

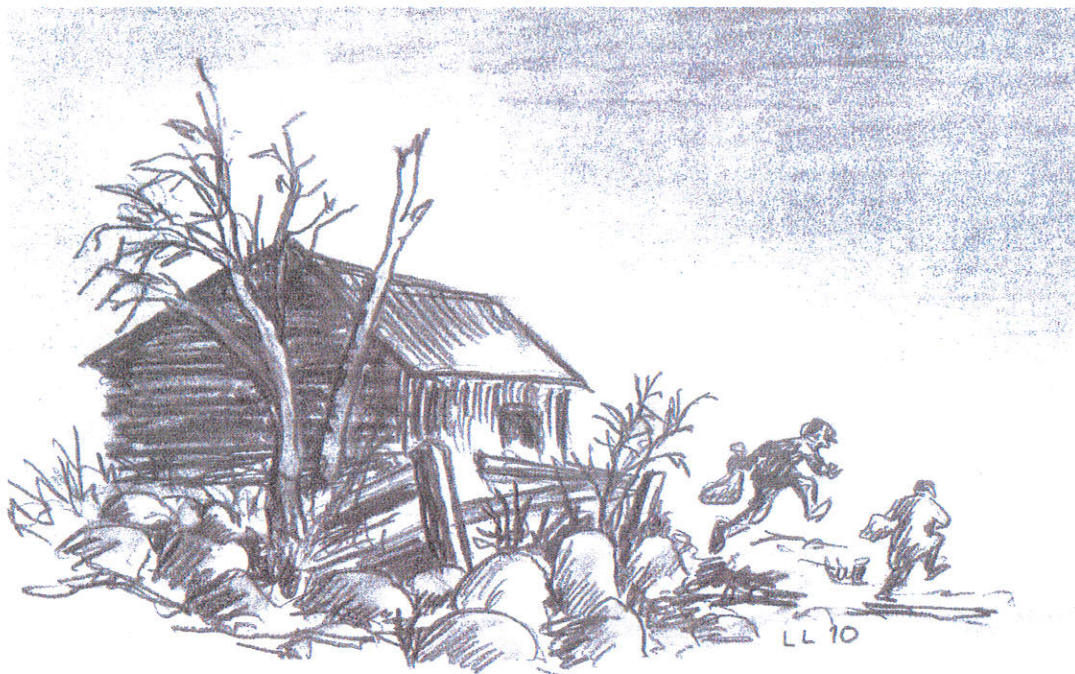
3:e pris 1 st trisslott

Likadana priser till "Vaxkakans" lösare!

Namn:

Adress:

Postadress:

Förslagen mattjuv fick galgen

Ur NSD 12 februari 1977

Rolf Bojerud har skildrat detta människoöde på livets skuggsida i Norrbotten, med berättelsen om soldaten Lars Hurtig, som den 28 januari 1697 stod inför häradsrätten i Luleå sockens tingslag. Han var anklagad för åtskilliga grova stölder. Hurtig fick hårt sona sitt brott, när häradsnämnden under kronobefallningsman Olof Hellman fattat sitt domslut. Döden genom hängning.

Stal prästens svarta får och krögerskans brännvin

Hurtigs syndaregister var digert: Hos Lars Nilsson i Buddbyn stal han två pungar innehållande sammanlagt 40 daler. Därefter tillgrep han hos Erich Ericsson i Svartbjörnsbyn två pungar med mynt samt ett par ostar, alltihop värt 164 daler.

Gråtande beklagade ägarna "att denne Hurtig stulit allt deras goda sin kos, som de med mycket arbete och sin anletes svett förvärvat". För att komma åt "bytet" hade Hurtig tagit sig in genom taket.

En änka, Marita, som varit "i råd och följe" med honom hade hållit vakt och delat bytet med honom.

Och vad värre var: de hade också "pegat tillhopa och dasat", d.v.s. levat i kättja. Inte nog med den olovliga beblandelsen, då han "tagit denna kona för sin hustru": Vid jultiden hade Hurtig "gjort sig sjuk" för att slippa gå i kyrkan!

I stället gjorde han inbrott i en bondes bod. Han gick denna gång genom golvet och tog allt som fanns: 6 köttkorvar, 10 blodkorvar, kött, vetekringlor och dessutom "jämväl stulit en särk, i vilken han burit tjuvnaden sin kos".

Samma julhelg stal Hurtig, av Lars Nilsson Tullbindare i Buddbyn, 7 marker ull och lingarn, som han sedan sålde till Nils Perssons hustru i Buddbyn för lite mat.

Näste som fick påhälsning var Olof Larsson Buller i Buddbyn, där bland annat fläsk och björnkött stals. Hos Anders Andersson i Boden stals mat, lite senare förlorade Jöns Jönsson i Svartbyn tre ostekta fårstekar "avsedda till gravöl".

Hos soldaten Erich Menlös i Sävast förtärdes det stulna. Men i Menlös källare åkte Hurtig fast. Det var överfurir Hans Ruuth från Gammelstad och några handfasta män som grep honom.

Han hade då härjat en månad och utom nämnda tilltag hunnit med också andra stölder, bl.a. hos Jöns Ersson i Sunderbyn, Olof Jönsson i Sävast, Lars Olofsson i Boden, Nils Larsson i Heden med flera. Sista stölden före gripandet gjorde Hurtig hos pigan Ellen Jönsdotter i Boden, där fem daler kopparmynt försvann. Allt Hurtig stulit värderades till minst 557 daler.

Både nämnden och allmogen betygade att "denne Lars Hurtig är en arg och elak person, som hela denna tiden banquerotteradt och druckit och fört ett slemt leverne".

Många sas för hans skulle ha blivit så utarmade, att "de icke veta hur de kunna hålla livet uppe och beklaga att här nu begynt att förövas en sådan okristlig

och för alla länder otrolig stöld och tjyveri, så att aldrig sådant tillföre varit eller någonsin hörts vara”.

Häradsrätten dömde ”i förmåga av Guds och Sveriges lag denne Lars Hurtig till gren och galga. Så skedde ”jämväl dess kona Marjeta, som med honom i råd varit.” Nils Persson från Sävast, som var delaktig i en del av Hurtigs stölder, fick böta tre gånger det stulnas värde.

Teckningarna gjorda av Leif Larsson

Domen gick till Svea hovrätt som i resolution 28 april 1697 fastställde domen: Hurtig dömdes till döden, hans kona Mareta till hudstrykning för tingstugudörren, Nils Persson att betala det stulna samt böta tre gånger värdet eller plikta med tre gatlopp ”så att vart igenomlöpande räknas för ett”. Perssons hustru, som också varit med på ett hörn och ätit av stöldgodset skulle ”slita ris för tinstugudörren”. Andra som varit med och festat på stulna läckerheter fick böta för häleri.

I väntan på straffet sattes Hurtig i Gammelstads häkte, den så kallade ”tjuvakistan”.

Men den spjuvern skaffade sig själv galgenfrist! Innan dödsdomen hann vinna laga kraft bröt han sig ut ur tjuvakistan och försvann till skogs.

Sedan följde nya stöldturnéer, den här omgången tillsammans med sin 14-årige bror Olof Olofsson.

Så småningom åkte naturligtvis bröderna fast, och det blev ett nytt varv inför tinget. Då skrevs 5 februari 1698.

Stöldturnén med lillebror började Hurtig hos Jöns Ersson i Sävast, där bröderna tog en bössa samt delar till en hemkokningsapparat, ”den de brukat att koka i åt sig i skogen”, som det står i protokollen.

Nils Jacobsson i Sävast fick släppa till tre getter, Hans sund i Gammelstad kläder för 31 daler, Jöns Olofsson i Sunderbyn en ko och Jöns Davidsson i samma by på själva julnatten en get, o.s.v.

Två getter förlorade kapten Duus änka i Gammelstad. Hon blev också av med en tennflaska brännvin för 10 daler. Gumman drev nämligen lönnkrog. Inte ens kronans befallningsman Hans Renhorn i Gäddvik gick fri, bland annat förlorade han en värdefull silverbägare.

Hos löjtnant Staal von Holstein i Gammelstad stals bl.a. en psalmbok.

Andra som fick påhälsning var fältskär Johan Sax i Gammelstad, Olof Olofsson i Kallax och Hans Måns änka i samma by, Per Ruupa i Persön, Jöns Mattsson i Alvik, rådmän Erich Erichsson i Luleå, Lars Nilsson i Buddbyn, nu för femte gången, Jacop Olofsson, Erik Larsson och Per Nilsson i Sävast, Olof Jönsson i Sunderbyn.

Ur prästen Erich Höjers fårahjord i Gammelstad tog Hurtig ett svart (!) får.

Sammanlagt hann Hurtig i denna andra omgång stjäla för 233 daler kopparmynt tillsammans med broder och för 79 daler ensam.

Hurtig erkände, när han med brodern greps i skogen. Brodern sa ”med gråtande tårar” att han varit tubbad av sin äldre bror.

Rätten ville gärna veta hur Hurtig ensam tagit sig ur tjuvakistan i Gammelstad. Om det gavs en detaljerad skildring av mästertjuven.

Domen från första turnén gren och galge ändrades inte.

Lillebror Olof Olofsson, vars ålder inte exakt kunde fastställas, slapp undan med ”att plikta med ris-slitande”.

Därmed gick ridån ner för Hurtig. Och allmogen i Luleå drog en lättnadens suck.

Mejerskans anor

I Sara Lidmans Jernbaneserie, som i romanens form gestaltar hennes egna anor, lär vi känna Rönnog, mejerskan, som kom från Alanäset vid ”feta kusten” till Ecksträsk och gifte sig med Didrik Mårtenssons ”storson” Isak Mårten. I romandelen Lifsens rot får vi följa Rönnogs arbetsflytt till Övre Selet och Järvliden. Där nämns också att hon sjungit i kör även i Liljevik.

Saras mor var mejerskan Jenny Elisabet Lundman från Antnäs i Nederlule sn som kom till Missenträsk i Jörn sn och gifte sig med Andreas Lidman. Hon hade dessförinnan hunnit arbeta som mejerska i Överkalix, Rosvik och Glommersträsk.

Saras far var äldste sonen till bonden och lant-handlaren Erik Nilsson Lidman och hans hustru Sara Lena Larsdotter i Västra Åliden, Jörns sn. Likt Didrik i böckerna dömdes Erik ”till 3 mån fängelse för vårdslöshet mot borgenärer” och ”för förskingring och trolöshet mot hufvudman till 6 mån straffarbete, 200 kr böter och ovärdighet att nyttjas i rikets tjänst”. Familjen flyttade till Missenträsk.

Här intill är Jenny Elisabets antavla. —————→

Jenny Elisabet Lundman

Isak Lundman f. 1852-01-13 Antnäs 9 Nederlule fs (BD) d. 1925-02-05 Antnäs 9 Nederlule fs (BD) Bonde g. 1880-06-19	2	Samuel Andersson Lundman f. 1806-03-18 Porsnäs 9 Pite lfs (BD) d. 1882-04-06 Antnäs 9 Nederlule fs (BD) Bonde —g. 1849-10-07	4	Anders Eriksson f. 1762-10-09 Porsnäs, Pite lfs (BD) d. 1822-12-11 Porsnäs 9, Pite lfs (BD) —g. 1788-12-28 Maria Andersdotter f. 1766-11-07 Sjulnäs 19, Pite lfs (BD) d. 1841-02-25 Porsnäs 9, Pite lfs (BD)	8	Erik Hansson f. 1732-09-09 Bersviken 4, Pite lfs d. 1809-01-26 Porsnäs 9, Pite lfs (BD) —g. 1758-11-23 Margareta Andersdotter f. 1731-10-26 Porsnäs 9, Pite lfs (BD) d. 1789-04-15 Porsnäs 9, Pite lfs (BD)	16
			5	Nils Olofsson f. 1793-04-01 Antnäs 1, Lule lfs (BD) d. 1835-11-25 Antnäs 1, Nederlule fs (BD) —g. 1817-05-04 Maja Stina Isaksdotter f. 1787-11-16 Avan 2, Lule lfs (BD) d. 1876-02-06 Antnäs 1, Nederlule fs (BD)	10	Olof Nilsson f. 1765-11-18 Antnäs 1, Lule lfs (BD) d. 1847-01-10 Antnäs 1, Nederlule fs (BD) —g. 1790-10-10 Brita Jönsdotter f. 1765-12-13 Heden, Lule lfs (BD) d. 1819-04-19 Antnäs 1, Lule lfs (BD)	20
Jenny Elisabet Lundman f. 1886-03-10 Antnäs 9 Nederlule fs (BD) d. 1976-02-26 Missenträsk Jörns fs (AC) Mejerska	1	Anna Kajsa Nilsson f. 1819-12-10 Antnäs 1 Lule lfs (BD) d. 1893-12-08 Antnäs 9 Nederlule fs (BD)	6	Hans Olofsson f. 1775-12-14 Alvik 26 Skäret, Lule lfs (BD) d. 1843-04-26 Alvik 26 Skäret, Nederlule fs (BD) —g. 1809-04-23 Anna Lisa Persenius f. 1786-06-27 Persön, Lule lfs (BD) d. ca 1820 Alvik 26 Skäret, Lule lfs (BD)	12	Olof Hansson f. 1745-01-17 Alvik 24 Skäret, Lule lfs d. 1802-02-04 Alvik 26 Skäret, Lule lfs —g. 1774-05-08 Stina Persdotter f. 1743 Ersnäs, Lule lfs (BD) d. 1808-12-13 Alvik 26 Skäret, Lule lfs	24
	3	Hans Fredrik Hansson Nordberg f. 1815-06-27 Alvik 26 Skäret Lule lfs (BD) d. 1901-06-17 Alvik 26 Skäret Nederlule fs (BD) Bonde —g. 1841-11-21	7	Hans Nilsson f. 1771-11-19 Alvik 26 Skäret, Lule lfs (BD) d. 1830-02-10 Alvik 26 Skäret, Lule lfs (BD) —g. 1814-01-23 Greta Hermansdotter f. 1780-10-30 Måttsund 14, Lule lfs (BD) d. 1857-06-01 Alvik 26 Skäret, Nederlule fs (BD)	14	Nils Hansson f. ca 1742 Alvik 24 Skäret, Lule lfs (B d. 1812-02-02 Alvik 26 Skäret, Lule lfs —g. 1769-12-12 Greta Persdotter f. 1745 (Prästhalm), Råne fs (BD) d. 1834-11-07 Alvik 26 Skäret, Nederl	28
g. 1880-06-19				15	Herman Larsson f. 1749-12-16 Måttsund 13, Lule lfs (B d. 1812-12-18 Måttsund 14, Lule lfs (B —g. 1779-12-10 Maja Stina Ersdotter f. 1759-10-30 Måttsund 14, Lule lfs (B d. 1835-06-08 Måttsund 14, Nederlule	30	

Kyrkogårdsvandringen

Torsdagen den 9 september var en varm och solig dag. Gravinventerare Ulla Wikman och ett 15-tal släktforskare träffades utanför Överluleå kyrka för en promenad på kyrkogården.

Ulla berättade hur hon på vårkanten 1999 började gå på kyrkogårdarna, skrev upp namn och datum, dokumenterade stenarnas bredd, höjd och tjocklek, fotograferade alla stenar. Hon forskade på namnen och fick sålunda fram familjebilden.

Pastorsexpeditionen hjälpte till med kartor över gravplatserna.

Den äldsta gravstenen gick vi till allra först. Den tillhörde Kronofogden och Riddaren Gabriel Öquist och maken Anna Lisa Thurdin.

Därefter parets dotters grav, Sofia Lovisa som var gift med snickarmästare J J L Naesvall.

Gabriel och Anna Lisas son, kommissionslantmätare Gabriel Öquist's familjegrav.

Alla tre gravstenar var mycket svårlästa p.g.a. ålderspåverkan.

Ulla berättar att hon vid olika tidpunkter på dagen besökte gravarna, och beroende på hur ljuset slog mot stenarna, lyckats läsa texten.

Ett annat knep var, att på detektivens vis, lägga ett papper på stenen och med en krita skugga papperet och på detta sätt kunna utläsa texten.

Med den gravdokumentationen kan kommande generationer finna sina anförvantes viloplats.

Gravar som är omgrävda går ej att dokumentera bakåt i tiden.

En timme går fort, när det är intressant.

Text: Barbro Forsberg, Foto: Eila Fredriksson

Källors ursprung

Jag skulle vilja påminna alla om att tänka på att alla källor som finns avfotograferade av Geline, SVAR och Arkiv Digital inte skall betraktas som primärkällor. T.e.x. alla SCB sammandrag av information och "Folkräkningar" skall inte betraktas som en primär källa. När det gäller folkräkningar, som finns sökbara, är det tredjehands källor. Först har materialet överförs till ett handskrivet sammandrag, sen har detta material överförs till med dator sökbar form.

Jag tror att det finns fler fel i detta material än man tror. Exempel:

Min far anges vara född 1916-05-10 i Jukkasjärvi men han är född 1916-06-10.

178 May 10 1 - - - Bron Folke

from Emment Daniel Fredberg, then 58 3
from h. h. Hulda Margareta, f. Håggberg, 159, 89 44

Från

1980.16.87500 [Norrbotten] Jukkasjärvi SCB Födda 1898-1920, 0-0, Bild 875 av 1042

Sven-Ove Westberg
sow@grels.net

Riksstämman 2010 i Örebro

(en personlig betraktelse av Bror Ogestad Nora, *BÖFF:s* representant)

Så har då årets släktforscardagar avverkats i Örebro, lämpligen då 200-årsminnet av den Bernadottska eran firas i alla dess former i stan.

Fredagen utgör starten för dagarna med konferenser för ordföranden, studieledare och redaktörer hölls i Conventums konferenslokal.

Lördagen 28:e

I Conventums kongressal inleds de egentliga forskardagarna med invigning av landshövding Rose-Marie Frebran som också symboliskt knöt samman 4 generationer på scenen. Så var det dags för den nyvalde tronföljaren Jean Baptiste Bernadotte att göra entré på scenen utstyrd i tidstypisk klädnad, denne man som nu en längre tid löpt som en röd tråd genom staden Örebros firande av riksdagen och hans utnämning 1810...

"Staden har spelat en stor roll i Sveriges historia, redan på 1260-talet lät kungamakten uppföra en fästning på den holme där nu slottet ligger. Under sena 1500-talet fick staden ensamrätt på järnhandeln i regionen. Köpmännen förmedlade export av Bergslagens järn och sålde i gengäld livsmedel till bergsmännen. Flera riksdagar hölls i slottet som Karl IX låtit bygga om till renässansslott. Sommaren 1810 hölls en riksdag i Örebro och den 21 aug. valdes fursten av Pontecorvo enhälligt till kronprins, han var född Jean Bernadotte och blev efter sin tronbestigning 5 febr. 1818 vår kung Karl XIV Johan."

Om tiden före och kring dessa år hölls föredrag av prominenta gäster, som "deckarkungen" Jan Mårtensson som på ett lysande sätt beskrev hur den unge löjtnanten Carl Otto Mörner kom att spela en inte alldeles obetydlig roll vid tillsättandet av fursten gm bl.a. audiens hos Napoleon och hemförande av ett betydande brev, föredragstitel "Marskalken och löjtnanten".

Näste gäst var Christopher O'Regan som på ett entusiasmerat och charmfullt sätt lyckades fånga åhörarnas uppmärksamhet i sitt föredrag "Att beskriva färger för en blind". Hans stora intresse är senare delen av 1700-talet, i detta fall som upptakt till omvälvningarna i Sverige 1809-1810. I övrigt erbjöd programmet ett digert utbud föreläsningar och föredrag.

Då uppdraget en sömnig julimorgon gavs till övertecknad telefonledes att övervara årets riksstämman, gavs inte mycket tid att delta i dessa föreläsningar.

Årets riksstämman genomfördes på lördagseftermiddagen under "sedvanliga former". Då mitt uppdrag som ombud, bland ca 150 andra, representera BÖFF och som skulle det visa sig något ensamt ombud för den norra delen av landet.

Riksstämman (vilket hemska ord) och inte mycket roligare är själva tillställningen. Det tog närmare 4 timmar att plöja genom dagordningen, nu låter jag som en gammal knarrig..., men ni får ursäkta, har lite svårt för "mötesabotörer – de finns alltid" och dessa som älskar sin egen röst.

Alltnog anslagen tid 13.30 - 16.30, sedan skall sessionssalen utrymmas och tas i anspråk för roligare tillställning nämligen stämmomiddag, herregud, med supébuffé. Man hissar helt enkelt upp sittplatser, stolsrader, gångar m.m. i taket. Ridå! Dukningen kan ta plats till minglet 18.30.

Punkterna 1 - 12 och 14 avhandlades någorlunda snabbt men på pkt. 13 om styrelseledamöter kärvar det till sig. Utöver valberedningens förslag fanns ytterligare 3 kandidater. I två fall framhölls dessa ledamöters förtjänster men i det 3:e fallet misskrediterades denne å det grövsta – vilket ledde till att handuppräkning inte räckte utan sluten omröstning med röstsedel påfodrades. Detta tar tid, men slutligen valdes 4 av valberedningens namn och 1 av de nya namnen. Utnämningen till ny valberedning tog också tid... Ordföranden avslutade mötet med uppmaningen "att ta med er allt" för nu åker det i taket.

Söndag 29:e infaller med sol och möjligheter till flera föreläsningar varav kan nämnas släkten i undervisningen, torp och torpare 1800, det svenska dasset - inte bara en skitsak, PUL, soldater och ryttare i släkten, i våra emigranternas spår m.fl.

Det fanns möjlighet att få inblick i Gensline, Arkiv Digital, Min släkt, DIS, Family Search m.fl. På flertalet platser i arenan fick alla sökande hjälp av outtröttliga och kunniga representanter från forskarklubbar och -föreningar.

Ett hav av montrar fanns, varvid många har försäljning av litteratur, skivor och andra digitala alster, bl.a. nya dödsboken Sveriges dödbok 5 hade urpremiär, fanns att köpa till rabatterat pris.

Där fanns representanter för Sveriges Smedforsknings Sällskapet Vallonättlingar, SVAR, Krigsarkivet, Gensline och Ancestry (de har ju gått ihop), Polisunderrättelser m.fl.

Många lokala föreningar var representerade, framför allt de södra områdena Skåne, Blekinge, Gotland, Värmland, Öster- och Västergötland, Dalarna och

naturligtvis Närke men även Norge fanns representerade.

Norrköping, som kommer att vara värd för nästa års dagar, hade givetvis en alldeles egen hörna.

Sammanfattningsvis kan sägas att datorn regerar dagens släktforskning, no doubt, men alla som har, eller som i mitt fall ges, möjlighet att besöka dessa dagar skall ta den chansen till härligt mingel med likasinnade, stort utbud av möjliga kontakter, f.ö. ta gärna del av bilderna som visas under www.sfd2010.se. Visst är det härligt...

Förbundspristagare

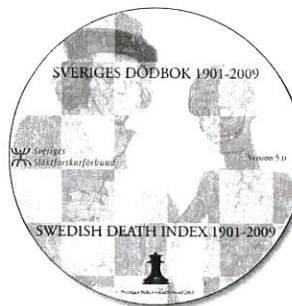
Sveriges Släktforskarförbunds pris - Hederspriset till Viktor Örnbergs minne – utdelades till årets pristagare i samband med Släktforskardagarna i Örebro den 28 - 29 augusti.

Pristagarna, journalisterna Gunilla Nordlund och Elisabeth Renström, fick priset för att man kombinerat sin kunskap och sitt stora intresse för släktforskning med journalistiken och skapat radioprogrammet Släktband, som hittills har avverkat åtta säsonger i Sveriges Radio P 1. Prissumman är 10 000 kr.

Sveriges Släktforskarförbund och dess medlemsföreningar gratulerar pristagarna som hälsar till släktforskare att de är mycket glada och stolta över att ha fått motta släktforskarnas eget pris.

Rötterbokhandeln

Nu är den här - Sveriges dödbok 1900-2009

Nu finns Sveriges dödbok nr 5 med material från 1901-2009 i Rötterbokhandeln.

Denna utgåva är kompletterad med 2,5 miljoner avlidna för perioden 1901-1946, som frivilliga medarbetare har registrerat i projektet *Namn åt de döda*, vilket innebär att ca 70% av samtliga döda under de åren ingår. Från 1947 och framåt ingår alla döda. För åren 2007-2009 har tillkommit 272.000 avlidna sedan förra utgåvan.

Totalt innehåller denna DVD 7.880.000 poster varav det även kan förekomma enstaka poster 1895-1901.

Medlemspris 525 kr, ej medlem 625 kr.

I Rötterbokhandeln finns flera läro- och handböcker, också för dig som redan kommit en bit på väg. Senaste produkten är en handbok i emigrantforskning. Fler handböcker är på väg.

Varje släktforskare träffar förr eller senare på ett okänt uttryck. I våra ordböcker hittar du svaret.

Sedan 1989 har *Släktforskarnas Årsbok* varit en höjdpunkt varje sommar. Spännande historier blandas med lärorika berättelser i varje årsbok. Några årgångar är slutsålda.

I Rötterbokhandeln hittar du också ett stort antal skivor som du behöver i din släktforskning.

Enklast handlar du direkt i Rötterbokhandeln på Internet <http://genealogi.netrix.se>

Det går också bra att ta kontakt med Sveriges Släktforskarförbunds kansli
Frakt och expeditjonskostnad tillkommer.

Sveriges
Släktforskarförbund

Anderstorpavägen 16, 171 54 Solna, tel 08-440 75 50, info@genealogi.se, www.genealogi.se

BÖFF:s styrelse 2010

Berthill Munkestam, Barbro Forsberg, Eivor Lind, Anne-Britt Brunnström, Rolf Stenlund, Lars Berg och Björn Fredriksson

Fantasifullt om Bredåker

ur Norrbottens-Kuriren 17 april 1968

Kyrkoherden i Edefors församling, Ewert Aronsson, är arbetsnarkoman. Själv tycker han nog inte om uttrycket, men, han är ensam präst i församlingen. Han åker omkring i sin arealmässigt stora församling, han leder studiecirkel m.m. Han hembygdsforskar, han är översättare. Ja, vad gör han inte – bohuslänningen som med finska språket i sin fil. kand. kom först till Lappmarken, sedan tre år i Edefors.

Ja, han står verkligen i, sade beundrande en av deltagarna i studiecirkeln i hembygdskunskap, som kyrkoherden leder. Han hinner med allt.

Intresset för hembygdsforskning har kyrkoherde Aronsson från ungdomsåren. Var han än kommit har det följt med. Även till Edeforsbygden alltså. När han kom dit för några få år sedan införskaffade han all litteratur om resor i bygden. Han fick en fransk bok i sin hand "Voyages dans les Etats Scandinaves" från år 1856. Och där fann han en reseskildring från Edeforsbygden av en fransk resenär i mitten av 1800-talet Saint-Blaize. Kyrkoherden översatte och den översättningen torde vara den första på svenska av den skildringen.

Saint-Blaize ger bl.a. en rolig skildring av mötet med bredåkersborna 1856. Så här berättar den franske 1800-talsresenären i kyrkoherde Aronssons översättning.

"Vi kom till Bredåker, en bondby, varest gamla och avskyvärt fula lappkärringar vaktade invånarnas hjordar i renar. Man kan knappast föreställa sig hur motbjudande anblicken av dessa stackars kvinnor är, när de passerat blomman av sin ålder. Också, fortsätter fransmannen, behandlas de av invånarna som parias och får dela logi med djuren.

En blomma till Bredåkersflickorna

"Som motsats härtill finns ingenting mer graciöst och smärt, utbrister fransmannen, än de blonda svenskorna i denna bygd".

I fortsättningen kommer resenären – författaren in på ämnet kycklingar i Bredåkersbygd och den historien får man väl ta med mycket salt till.

Ressällskapet förde med sig burar med kycklingar till middagsmålen. Så här säger författaren:

"Kycklingburen uppväckte stor förvåning bland invånarna i Bredåker. Dessa flygfän var för dem fullständigt okända. Det är påfåglar, sade barnen, nej det är papegojor sade andra. Aha, ni dumbommar, ser ni inte att det är kalkoner, man äter dom."

Så långt resenären Saint-Blaizés fantastiska skildring av bredåkersbornas reaktion inför kycklingburarna. Märkligt nog återkommer den skildringen från år 1856 lika färgstark i berättelsen om Carl XV:s resa ett par år senare.

Folkskollärare Rune Nilsson i Boden har i akademisk kurs i historia i sin uppsats tagit med skildringarna. Nilsson säger där: tydligen har sanningskravet fått vika för kravet på fantastiska upplevelser hos den ene eller den andre, eventuellt båda krönikörerna.

Den reflektionen torde vara riktig.

Mammas mjukkaka

Receptet har Stens H Larsson lärt av sin mot Brita Margareta Larsson, "Forsträsk-Brita", Forsträsk Harads. Brita hade arbetat på Edefors Turisthotell och lärt en del om matlagning.

Ingredienser

1 l mjölk, 2 dl vatten, 3 dl sirap, 2 hg smör, 100 g jäst, eller något mer, 1,6 kg rågsikt, eller något mer, anis och salt.

Degen blir lös och litet svår att behandla och få kakorna tunna. Man får använda rätt mycket mjöl vid utbakningen. Hushållsmaskinen kan få gå litet längre för att få degen segare – det blir lättare att baka då. Men degen får inte bli hård.

Kavla först med slät kavel och sen med piggekavel. Grädda på högsta värme några minuter. Man penslar kakorna med sirap, blandat med kokt vatten. Kakorna läggs på varandra i en hög. Man kan också stoppa någon nertill i högen för att hålla värmen.

Ovanpå högen lägger man smörpapper och sen 2 - 3 handdukar för att behålla ångan och göra kakorna mjuka. De får alltså svalna i högen.

Detta är det bästa bröd jag vet att göra smörgås av och ha i ryggsäcken minst till nästa dag; det håller sig mycket bättre än andra bröd. Dessutom smakar det så bra att behovet av pålägg minskar.

S A Lagerfjärd

Björknäselever klass SPS 08

Övre raden längst f.v. Ordf Björn Fredriksson, Malin Burström, Carl Omberg, Johanna Fant, Rebecca Olofsson Pollak, Linnéa Aaro, Jonathan Olsson, Amanda Andersson och Madelene Andersson
Raden längst ner f.v. Elin Vestman, Janne Kauppinen, Malin Engvall, Cecilia Grenemark. Mimmi Rönnqvist saknas på bild.

Nytt i hyllan

Familjen Bernadotte
Glimtar från Edeforsbygden 2010
Gransjökolonaternas historia
Högsön, Befolkning 1693 – 1930
Krigsbilder från alla fronter
Lule stift i ord och bild
Luleå skärgård - ett örike i Bottenviken
Långarydssläkten, del 5
Måttsund, gårdarna och dess människor under 400 år
Präster från bygd och vildmark
Skellefteå 1845 – 1945
Släktforskarnas årsbok 2010
Sundom, Fädernebygd ifrån Bottnens strand
Svensk historia
Sverigeboken
Sveriges konungar och drottningar genom tiderna
Våra kyrkor
Överkalix 1644 - 1944

Besöksstatistik

Den 5 oktober blev Anita Sjöqvist den 59 000:de besökaren, som skrivit in sig i vår gästbok. Vår ordförande hade förmånen att få överrätta två trisslotter till henne, i samband med att Björknässkolans elever hade kurs den 7 oktober. Tyvärr ingen vinst nu heller!

BÖFF:s nya DVD-skivor

Smedskivan 2009
Sveriges dödbok 1901 - 2009

Nya CD-skivor till salu

Eivon Renberg har förlängt Nederluleåskivan med döda fram t.o.m. år 1900. Så nu finns födda 1696 - 1860, vigda 1706 - 1860 och döda 1706 - 1900. Den finns att köpa på Råbäcksgården för 150:-

Vi hoppas även på att BÖFF:s CD-skiva Bodens kommun skall bli klar till jul!

Bodens stad födda 1921 - 1939, vigda 1921 - 1939 och döda 1921 - 1946, Edefors födda 1890 - 1939, vigda 1890 - 1939 och döda 1890 - 1946, Gunnarsbyn födda 1927 - 1939, vigda 1927 - 1939 och döda 1927 - 1946, Överluleå födda 1831 - 1939, vigda 1831 - 1939 och döda 1831 - 1946. Pris 300:- för medlemmar och 400:- för icke medlemmar.

Kartor på Internet

Sveriges äldsta storskaliga kartor. Unikt kartmaterial publicerat i gratis databas. 12 000 kartor från 1600-talet sökbara på denna adress.

<http://www.statensarkiv.se>

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i föreningen

medl.nr.

Erik Hansson	Bataljonsvägen 7	961 43 Boden	0921 - 168 28	825
Tommy Fahlén	Kullenvägen 33	961 51 Boden	070 - 560 01 43	826
Staffan Karlsson	S. Prästholt 807	955 91 Råneå	073 - 988 00 35	827
Ulf Larsson	Svartbyvägen 10 B	961 37 Boden	0921 - 199 12	828

Adressändringar

Arne Gustafsson	Åkargränd 2	961 35 Boden	0921 - 543 30	57
Inger Enberg	Prinsgatan 1	961 61 Boden	0921 - 48 00 95	324
Eivor Nordqvist	Mjölkuddsvägen 135	973 43 Luleå	0920 - 25 61 20	378
Bernt Eriksson	Poseidons torg 7, 13 tr	136 46 Haninge	08 - 777 43 69	583
Gunvor Wennberg	Lillågatan 2 D	961 61 Boden	0921 - 167 17	634

BÖFF

gratulerar dessa medlemmar
som fyllt jämna år under det
tredje kvartalet år 2010

Alice Carlsson	Boden
Karin Ersson	Boden
Lilian Karlsson	Stockholm
Ove Westman	Källered
Åke Andersson	Boden
Åsa Nordberg	Boden

TACK

Ett varmt tack från BÖFF:s styrelse för alla de
gävor och bidrag vi fått:

Barbro Forsberg	Boden
Jan Granström	Gammelstad
Laila Lundgren	Boden
Lennart Isaksson	Boden
Svante Näslund	Boden
Ulla Wikman	Boden

samt till de som gett bidrag i Internet/mikrokort-
sparbössan och skänkt prylar till loppisen.

Gästbud vid Catechisma Förhören, böra
såsom skadelige alldeles afskaffas,
hvaröfver Landshöfdingen i orten har att
hålla sträng och alfvarsam hand.
Kongl. Förordn. D. 18 Jan. 1743.

Bröllopp, Barnsöl och Graföl å landet skola
ej längre hållas än högst 2^{ne} dagar. Alla
(utom Föräldrar, Barn och Syskon), som
längre qvarblifva böte hvardera till Kyrkan
och socknens Fattiga 1 Dal. Silf^{mt}.
Kongl. Resol. Den 14 Sept. 1731.

God Jul och Gott Nytt År
önskar redaktören och styrelsen

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning
retur med den nya adressen till:

B Föreningsbrev

Boden Överluleå
ForskarFörening
Boden-ANAN
Idrottsgatan 2 D
961 64 Boden

„Relationer skapas inte på en dag„

23 år i Norrbotten, 13 år i Boden.
Vi engagerar oss i samhället och
näringslivet. Söker Ni en pålitlig
och uthållig leverantör med höga
serviceambitioner. Kontakta oss.

KONTEX

0921-551 70
www.kontex.se